

Menukaart Laaggeletterdheid

Menukaart laaggeletterdheid voor basisscholen in de regio Rivierenland

1. Strategie ontwikkelen

Activiteit	Materiaal	Ondersteuning ¹	Kosten
<p>Oriënterend gesprek</p> <p>Wie: directeur, ib-er, zorgcoördinator, coördinator Brede School, logopedist, GS-adviseur en/of JGZ-verpleegkundige</p> <p>Doel: vraag van de school helder krijgen</p>	Menukaart laaggeletterdheid	<p>Stichting Lezen & Schrijven</p> <p>ROC Rivier / 'Tiel aan de gezonde zijde'</p> <p>GGD Gelderland-Zuid</p>	Kosteloos

¹ Waar meerdere organisaties worden genoemd kiest u voor de contactpersoon waar u al mee bekend bent. Zie bijlagen 1 en 2 voor contactpersonen en contactgegevens

<p>Wat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Herken je het probleem? Waar loop je als school tegenaan? • Inschatten hoeveel ouders mogelijk laaggeletterd zijn • Wat kan de rol van de school zijn? • Wat doet de school al? • Menukaart: mogelijke activiteiten + beschikbare ondersteuning • Wensen /mogelijkheden van de school 		Bibliotheek Rivierenland	
<p>Plan van aanpak opstellen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • concrete doelen • concrete activiteiten • communicatieplan: hoe en wanneer informeren en betrekken van medewerkers en ouders; onderwerp agenderen bij bestaande overleggen • tijdpad opstellen • benoemen van een aandachtsfunctionaris laaggeletterdheid • plan voor borging <p>Draagvlak creëren: bespreken van plan van aanpak met teamleiders, oudercommissie, medezeggenschapsraad</p>	<p>Stappenplan 'Aanpak laaggeletterdheid bij ouders' van de Stichting Lezen & Schrijven</p> <p>http://www.lezenenschrijven.nl/uploads/editor/LenS_Stappenplan_ouders_WEB.pdf</p>	<p>Stichting Lezen & Schrijven</p> <p>ROC Rivier</p> <p>GGD Gelderland-Zuid</p> <p>Bibliotheek Rivierenland</p>	Kosteloos
<p>Optie:</p> <p>Aansluiten bij een Bondgenootschap voor Geletterdheid Rivierenland: diverse organisaties stimuleren elkaar om een bijdrage te leveren aan het bestrijden van laaggeletterdheid in de regio</p>		<p>Bondgenootschap voor Geletterdheid Rivierenland</p> <p>Opmerking: vanaf 2018 is het</p>	Kosteloos

Bondgenootschap
omgevormd tot een
Taalakkoord.

2. Bewustwording en draagvlak creëren bij medewerkers en ouders

Activiteit	Materiaal	Ondersteuning	Kosten
E-learning voor medewerkers	http://elearning.lezenenschrijven.nl/	Stichting Lezen & Schrijven	Kosteloos
<p>Algemene voorlichting aan medewerkers of train-de-trainer-principe: wat houdt laaggeletterdheid in, hoe vaak komt het voor, wat kun je er aan doen, ervaringen van een taalambassadeur (ervaringsdeskundige). Eventueel kunnen betrokken ouders ook worden uitgenodigd bij deze workshop.</p> <p>Doelen:</p> <ul style="list-style-type: none">- bewustwording van bestaan en impact laaggeletterdheid.- herkennen van signalen laaggeletterdheid. <p>Zo mogelijk de vraag bundelen via een koepel of meerdere scholen tegelijkertijd.</p>	Algemeen informatiepakket: factsheet laaggeletterdheid, herkenningswijzer, taalaanbod	Stichting Lezen & Schrijven ROC Rivier GGD Gelderland-Zuid Altijd in samenwerking met een taalambassadeur	Vrijwilligersvergoeding voor ambassadeur: € 4,50 per uur, inclusief reistijd. Daarnaast een kilometervergoeding van 19 cent per kilometer

3. Medewerkers signaleren welke ouders laaggeletterd zijn, maken dit bespreekbaar en verwijzen naar passend taalaanbod

Activiteit	Materiaal	Ondersteuning	Kosten
<p>Afspraken maken over:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bijhouden van signalen en verwijzingen • Wie het beste ouders kan aanspreken • Bijhouden van signalen en verwijzingen • Regelmatig agenderen van het bespreken van ervaringen 	<p>Stappenplan 'Aanpak laaggeletterdheid bij ouders' van de Stichting Lezen & Schrijven</p> <p>http://www.lezenenschrijven.nl/uploads/editor/LenS_Stappenplan_ouders_WEB.pdf</p>	<p>Stichting Lezen & Schrijven</p> <p>ROC Rivior</p> <p>GGD Gelderland-Zuid</p> <p>Bibliotheek Rivierenland</p>	<p>Kosteloos</p>
<p>Materialen over signaleren en verwijzen verspreiden (voor zover bij stap 2 nog niet gebeurd)</p>	<p>Algemeen informatiepakket: factsheet laaggeletterdheid, herkenningwijzer, taalaanbod</p>	<p>Stichting Lezen & Schrijven</p> <p>ROC Rivior</p> <p>GGD Gelderland-Zuid</p> <p>Bibliotheek Rivierenland</p>	<p>Kosteloos</p>
<p>Workshop voor scholen (bovenschools) als vervolg op de algemene voorlichting.</p> <p>Optie 1: bespreekbaar maken van laaggeletterdheid en verwijzen a.d.h.v. casuïstiek</p>	<p>Tijdens de training krijgen deelnemers eventueel benodigd materiaal uitgereikt.</p>	<p>Stichting Lezen & Schrijven</p>	<p>In overleg</p>

<p>Doelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bespreekbaar kunnen maken van laaggeletterdheid - doorverwijzen naar aanbod in de regio 			
<p>Workshop voor scholen (bovenschools) als vervolg op de algemene voorlichting.</p> <p>Optie 2: bespreekbaar maken van laaggeletterdheid en verwijzen door gesprekken te <i>oefenen met acteur</i></p> <p>Doelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bespreekbaar kunnen maken van laaggeletterdheid - doorverwijzen naar aanbod in de regio 	<p>Tijdens de training krijgen deelnemers eventueel benodigd materiaal uitgereikt.</p>	<p>Stichting Lezen & Schrijven</p>	<p>Ongeveer € 500,- per training (inclusief kosten acteur)</p>

4. Communicatie met ouders vereenvoudigen

Activiteit	Materiaal	Ondersteuning	Kosten
<p>In kaart brengen welke schriftelijke informatie voor ouders bestemd is: schoolgids, website, ouderportaal, nieuwsbrieven, uitnodigingen, ...</p>	<p>Accessibility Tool om teksten/woorden te checken op taalniveau</p> <p>Checken of bepaalde woorden taalniveau B1 of A2 zijn: zoekenveelgewoorden.nl</p> <p>Of zie ook bureautaal.nl (hier</p>	<p>N.v.t.</p>	<p>N.v.t.</p>

	<p>zijn kosten aan verbonden)</p> <p>In overleg kunnen we een taalambassadeur (ervaringsdeskundige) van uit de Stichting ABC vragen om tekst te beoordelen vanuit het perspectief van een laaggeletterde. (vergoeding €4,50 per uur)</p>		
Aanpassen schriftelijke communicatie	<p>A4-tje met tips over eenvoudige communicatie</p> <p>Factsheet met informatie over het gebruik van eenvoudige taal</p>	GGD Gelderland-Zuid	Kosteloos
Aanpassen mondelinge communicatie	A4-tje met tips over eenvoudige communicatie	GGD Gelderland-Zuid	Kosteloos

5. (Optie) Faciliteren taalaanbod voor ouders

Bij een vraag van een individuele ouder (volwassene) volgt via het Taalhuis of via ROC Rivor een "intake gesprek met een professional" en dan komt er op maat een vervolg.

Via Taalzoeker is er een overzicht van aanbod van onderwijs voor volwassenen; een specifieke taalkaart met aanbod in Rivierenland kan op verzoek worden toegezonden. Wanneer er een vraag is vanuit school gericht op een groep (ouders) dan volgt er een gesprek op maat, klik hier voor [contactgegevens](#).

Activiteit	Materiaal	Ondersteuning	Kosten
<p>Bij een vraag van een individuele ouder volgt via het Taalhuis (Digi-taalhuis of Leerhuis) of via ROC Rivor een intake "gesprek met een professional" en dan komt er op maat een vervolg.</p>			
<p>'Taal voor thuis': cursus voor ouders die moeite hebben met taal en daardoor minder betrokken zijn bij school.</p> <p>Ouders leren onder andere hoe ze de taalontwikkeling van hun kind kunnen stimuleren en hoe ze kunnen helpen met huiswerk.</p> <p>Doelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vergroten ouderbetrokkenheid - Drempel verlagen naar deelname - regulier taaltraject 	<p>Lesmateriaal Taal voor Thuis uitgesplitst naar 2-5 jarigen en 6-12 jarigen</p> <p>Zie http://www.lezenenschrijven.nl/voorkomen/taal-voor-thuis</p>	<p>Stichting Lezen & Schrijven</p>	<p>In overleg</p>

<p>Cursus gezondheidsvaardigheden (minimaal 8 deelnemers)</p> <p>Doel: vergroten gezondheidsvaardigheden</p> <ul style="list-style-type: none"> - deelnemer weet wat gezondheidsvaardigheden zijn en wanneer hij die nodig heeft. - deelnemer heeft kennis van gezonde leefstijl en begrijpt dat zijn/haar leefstijl invloed heeft op zijn/haar gezondheid. - deelnemer weet wat hij/zij moet doen om zijn/haar gezondheid te verbeteren / te behouden. - deelnemer weet waar hij informatie bv. over medicijngebruik kan vinden - deelnemer kan een gesprek met een huisarts voorbereiden en durft uitleg te vragen als hij/zij iets niet begrijpt. <p>Nevendoel: drempel verlagen naar deelname aan een regulier taaltraject.</p>	<p>Lesmateriaal 'Succes'</p>	<p>ROC Rivor (onder voorbehoud van financiering)</p>	
<p>Cursus basisvaardigheden (bij minimaal 8 deelnemers)</p> <p>Inhoud: Nederlands, rekenen en digitale vaardigheden.</p> <p>Deelnemers leren wat ze willen of moeten leren. Ze werken in eigen tempo en niveau.</p> <p>Doel: deelnemers kunnen beter lezen, schrijven, rekenen of met de computer omgaan.</p>	<p>Cursusmateriaal van het ROC/ cursusmateriaal stichting Lezen en schrijven.</p> <p>Laaggeletterden kunnen op verschillende locaties lessen volgen. In Tiel, Zaltbommel en Culemborg ook op de avond. Lessen kunnen zowel</p>	<p>ROC Rivor</p>	<p>Deelname cursus: € 50,- boeken en materialengeld per persoon</p>

<p>Voorbeelden: post lezen; formulieren invullen; een e-mail sturen; iets opzoeken op internet; geldzaken regelen, omgaan met maten, gewichten en procenten</p> <p>Taalgroepen Tiel aan de gezonde zijde.</p>	<p>groepsgewijs als individueel in een leerpunt gegeven worden. Altijd door bevoegde docenten, soms met ondersteuning van vrijwilligers en stagiaires</p> <p>Indien de behoefte bestaat dan kan er op maat worden nagegaan wat mogelijkheden zijn. Soms les op het ROC / soms via een taalmaatje/ soms in de wijk in een taalgroep</p> <p>Binnen het project Tiel aan de gezonde zijde zijn in een aantal wijken in Tiel lesgroepen gestart rondom het thema Taal en Gezondheid</p>	<p>ROC Rivor / Taalhuizen in West Maas en Waal, Geldermalsen en Culemborg</p> <p>Tiel aan de gezonde zijde/ ROC RIVOR</p>	
---	---	---	--

6. Aanvullend en verrijkend aanbod om laaggeletterdheid bij kinderen te voorkomen

Waar mogelijk combineren met het stimuleren van laaggeletterde ouders om taallessen te gaan volgen

Activiteit	Materiaal	Ondersteuning	Kosten
<p>Boekstart</p> <p>Inhoud:</p> <ul style="list-style-type: none"> Gratis koffertje vanuit gemeente, en in de 7^e 	<ul style="list-style-type: none"> Leeskoffertje voor ouders die net een kind hebben gekregen Collectie voor de 	<p>Bibliotheek Rivierenland</p>	<p>Kosteloos (basisfinanciering)</p>

<p>maand herinnering via consultatiebureau.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bookstart bijeenkomsten vanuit de Bieb • Rondleiding in de bieb. <p>Op het consultatiebureau in Tiel en Culemborg wordt gewerkt met een Bookstartcoach. (laagdrempelig in gesprek met ouders)</p> <ul style="list-style-type: none"> • opstellen voorleesplan • deskundigheidsbevordering <p>Doelen: baby's al vroeg in aanraking laten komen met (voor)lezen en boekjes</p>	<p>kinderopvang</p> <p>Zie http://boekstartpro.nl</p>		
<p>Bibliotheek Op School (Bos)</p> <p>Bos bestaat uit 2 onderdelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Collectie • Leesmediacoaches op locatie. <p>Inhoud:</p> <ul style="list-style-type: none"> • lesactiviteiten rondom leesbevordering en mediawijsheid richting kinderen, • deskundigheidsbevordering richting team • ouderbetrokkenheid bijeenkomsten richting ouders. <p>Doel: een landelijke aanpak voor het basisonderwijs, waarin bibliotheken en scholen structureel samenwerken aan taalontwikkeling, leesbevordering en mediawijsheid van kinderen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Collectie boeken op school • Digitaal portaal 	<p>Bibliotheek Rivierenland</p>	<p>Bijdrage door school per leerling variërend per gemeente</p>

<p>VoorleesExpress /Voorleescorso Tiel en Culemborg Vrijwilligers stimuleren voorlezen in (taalarme) gezinnen met kinderen die moeite hebben met de Nederlandse taal, zie http://www.elkwelzijn.nl/Voorleescorso</p> <p>Mogelijk vervolg: deelname ouders aan Taal voor Thuis</p>	<p>Voorleescorso Tiel Voorleescorso Culemborg</p>	<p>Bibliotheek Rivierenland ELK Welzijn</p>	<p>Kosteloos: gezinnen moeten voldoen aan specifieke voorwaarden om geselecteerd te worden.</p>
---	--	---	---

7. Borgen in beleid

Activiteit	Materiaal	Ondersteuning	Kosten
<p>Aandacht voor laaggeletterdheid in beleidsplannen en scholingsplan (nieuwe) medewerkers opnemen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Thema laaggeletterdheid op de agenda van het team houden - Thema laaggeletterdheid onder de aandacht van ouders houden - Activiteiten organiseren tijdens Kinderboekenweek, voorleesdagen, week van de alfabetisering - Bijhouden en doorspelen van actuele informatie, nieuwe materialen 	<p>Stappenplan 'Aanpak laaggeletterdheid bij ouders' van de Stichting Lezen & Schrijven</p> <p>http://www.lezenenschrijven.nl/ uploads/editor/LenS_Stappenpl an_ouders_WEB.pdf</p>	<p>Stichting Lezen & Schrijven ROC Rivor GGD Gelderland-Zuid Bibliotheek Rivierenland</p>	<p>Kosteloos</p>
<p>Regelmatig evalueren en waar nodig bijstellen van het plan van aanpak</p>		<p>Stichting Lezen & Schrijven ROC Rivor</p>	<p>Kosteloos</p>

		GGD Gelderland-Zuid Bibliotheek Rivierenland	
--	--	--	--

Bijlage 1 Contactgegevens

Stichting Lezen & Schrijven en Bibliotheek Rivierenland

Lisanne van Iterson, Projectleider

lisanne.vaniterson@bibliotheekrivierenland.nl

0344 - 63 99 42 / 06 - 28 77 96 45

ROC Rivor, Team Educatie

Angela IJkhout, Coördinator Educatie en Inburgering

angelaijkhout@rocrivor.nl

0344 - 65 63 39 / 06 - 39 83 80 12

GGD Gelderland-Zuid, afdeling Gezond Leven

Bernadette Janssen; Gezonde School, themaspecialist laaggeletterdheid

bjanssen@ggd gelderlandzuid.nl

088 - 144 71 19

Kerngroepen en Taalsamenwerkingen

- Geldermalsen: samenwerking tussen ROC Rivor, Bibliotheek Rivierenland, GGD Gelderland-Zuid, Gemeente Geldermalsen, Vluchtelingenwerk Oost-Nederland en Welzijn Geldermalsen. Het Digi-Taalhuis is op maandag en woensdag open van 13.00 – 14.30 uur en zit in Bibliotheek Geldermalsen op de 1e etage (in MFC De Pluk). Contactpersoon is Welmoed Homan. Zie www.taalhuisgeldermalsen.nl. Telefoon: 06 - 20 29 31 49 / Mail: taalhuis.geldermalsen@bibliotheekrivierenland.nl.
- West Maas en Waal: samenwerking tussen ROC Rivor, Bibliotheek Rivierenland, GGD Gelderland-Zuid, Gemeente West Maas en Waal, Vluchtelingenwerk Oost-Nederland, Sociom, Werkcoöperatie West Maas en Waal en de Maas & Waal Academie. Het Digi-Taalhuis is op maandag van 10.45 – 11.45 uur en woensdag 09.00 – 12.00 uur open en zit in Bibliotheek Beneden-Leeuwen (in MFA De Rosmolen). Contactpersoon is Marianne Herckenrath. Zie www.taalhuiswestmaasenwaal.nl. Telefoon: 06 - 23 12 87 94 / Mail: taalhuis.westmaasenwaal@bibliotheekrivierenland.nl.
- Culemborg: samenwerking tussen ROC Rivor, Bibliotheek Rivierenland, Gemeente Culemborg, Vluchtelingenwerk Oost-Nederland en Elk Welzijn. Het Leerhuis is van maandag t/m donderdag open van 08.30 – 15.00 uur en vrijdag van 08.30 - 12.00 uur) en zit in Wijkcentrum de Salaamander in Culemborg. Contactpersonen zijn Jolanda Slobbe en Vera Both. Zie www.leerhuisculemborg.nl. Telefoon: 0345 - 77 81 35 / Mail: info@leerhuisculemborg.nl.